

KUTSESTANDARD

Õpetaja, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetuse	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Õpetaja, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Õpetaja peamine eesmärk on toetada ja suunata õppijate arengut nii nende isiklikuks kui ka ühiskondlikuks toimetulekuks, aidates kaasa teadmiste ja oskuste omandamisele ning väärtuste kujunemisele. Õpetaja arendab süsteemselt oma kutseoskusi ja on kursis haridusuuendustega.

Õpetaja, tase 6 töö olulisemad valdkonnad on töö iseenda, õppijate, kolleegide, organisatsiooni ja kogukonnaga, sh lastevanematega. Töö toimub eelkõige indiviidi, klassi või rühma, organisatsiooni, aga ka piirkonna tasandil ning eeldab rohket suhtlemist. Kuuenda kutsetaseme õpetaja töötab lasteaiaõpetaja või huvihariduse õpetajana, tegutsedes nii iseseisvalt kui ka meeskonnas ning võib juhtida abiõpetajate tööd. Tema töö on vaheldusrikas ja eeldab süsteemsust, kohanemisvõimet, pingetaluvust ning suutlikkust luua ja toetada iseenda ja teiste heaolu.

Õpetaja kutseid on neljal tasemel kokku viis: lisaks õpetaja, tase 6 kutsele eristatakse kutseid õpetaja, tase 5, õpetaja, tase 7, vanemõpetaja, tase 7 ja meisterõpetaja, tase 8.

Võrreldes viienda taseme õpetajaga tegutseb 6. taseme õpetaja lisaks õppijatele ja iseendale ka kolleegide, organisatsiooni ja kogukonnaga ning võib juhtida ka abiõpetajate tööd. Võrreldes kõrgema taseme õpetajatega on 6. taseme õpetaja roll vähem seotud haridusarenduse, kolleegide juhendamise ja strateegilise juhtimisega, mida täidavad suuremas matus vanemõpetaja ja meisterõpetaja.

A.2 Tööosad

- A.2.1. Enesehoiu ja professionaalsuse tagamine
- A.2.2. Õppijate toetamine
- A.2.3. Enda organisatsiooni ja selle inimestesse panustamine
- A.2.4. Panustamine laiemas hariduse ökosüsteemis

A.3 Kutsealane ettevalmistus

Õpetajal, tase 6. on bakalaureusekraad ja töökogemus pedagoogilisi kompetentse eeldavaid ülesandeid täites, läbitud täienduskoolitus(ed).

A.4 Enamlevinud ametinimetused

Lasteaiaõpetaja, huvihariduse õpetaja

A.5 Reguleerimised kutsealal tegutsemiseks

Lasteaiaõpetaja kvalifikatsiooninõuded on sätestatud alusharidusseaduses. Selle kohaselt peab lasteaiaõpetajal olema kõrgharidus ja õpetajakutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseadusele ja selle alusel kehtestatud nõuetele või kõrgharidus, pedagoogilised kompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseadusele ja selle alusel kehtestatud nõuetele.

A.6 Tulevikuoskused

Õpetaja tulevikupädevuseks on kohanemisvõimelisus ja suutlikkus paindlikult reageerida muutuvale keskkonnale, arvestades õppijate, kolleegide ja iseenda vajaduste ning ressursidega. Veelgi olulisemaks muutub teaduspõhisus

– pidev enesetäiendamine nii ainevaldkonnas, pedagoogilistes meetodites kui ka õppimise ja õpetamise käsitlustes. Õpetaja peab olema võimeline tõhusalt õpetama kaasavas mitmekultuurilises keskkonnas, pakkudes tuge erineva taustaga ja vajadustega õppijatele. Samuti on oluline oskus kujundada positiivset ja toetavat heaolukeskkonda nii enda, kolleegide kui ka õppijate jaoks. Professionaalne õpetaja oskab analüüsida ja uurida oma tööd, et mõista, mis toetab õppimist ja arengut kõige tõhusamalt, ning kohandada oma praktikat toetudes kogutud andmetele ja teaduspõhiste teadmistele. Tehnoloogiapädevus jääb õpetaja oluliseks kompetentsiks – tulevikku vaatav õpetaja on kursis nüüdisaegsete tehnoloogiate, sh tehisintellekti ja digitaalsete õppevahendite arenguga ning kasutab neid oma töös arukalt ja eetilisel.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Õpetaja, tase 6 kutse moodustub üldoskustest B.2 ja kohustuslikest kompetentsidest B.3.1 – B.3.4 Kutse taotlemisel on nõutav nende kõigi tõendamine.

Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele

Nõuded kutse taotlemisel

1. Vähemalt ühe aasta pikkune töökogemus pedagoogilisi kompetentse eeldavaid ülesandeid täites.
2. Bakalaureusekraad või sellega võrdsustatud haridustase
3. Taotletava kutse kompetentsusnõuetega seotud enesetäiendus
4. Eesti keele oskus vastavalt keeleteadusele ja selle alusel kehtestatud nõuetele

Kutse on soovitatavalt tähtajatu ning taastõendamise nõudeid ei kehtestata.

Kutse andmise korraldus on reguleeritud õpetaja kutsete kutse andmise korras.

B.2 Õpetaja, tase 6 üldoskused

Mõtlemisoskused

1. Analüüsi- ja sünteesioskus - kasutab mõtlemisel süsteemset arutlust, mõtestab protsesse, nähtusi ja nendega seotud osapooli ning selgitab nendevahelisi suhteid, valikute tegemisel alternatiivide tugevusi ja nõrkusi ning loob saadud teadmistest uusi tervikuid ja teeb järeldusi.
2. Õppimisoskus - valib ja kohandab teadlikult tõhusaid õpistrateegiaid, et omandada uusi pädevusi, ning suudab eesmärgipäraselt juhtida õppimisega seotud motivatsiooni ja emotsioone.
3. Innovatsioonipädevus – läheneb raskustele-probleemidele eri vaatenurkadest, otsib neile loovaid ja tõhusamaid lahendusi ning rakendab uudseid lähenemisviise, meetodeid ja materjale, olles valmis toime tulema ebakindluse ja eksimise võimalustega.

Enesejuhtimisoskused

4. Väärtustest lähtumine - järgib oma tegevuses üldinimlikke ning organisatsiooni väärtusi ja põhimõtteid.
5. Säilenõtkus - tuleb toime muutustega nii tunnete, mõtete kui ka käitumise tasandil, reageerides adekvaatselt ja asjalikult ning taastades enesehoiaks vajaliku tasakaalu.

Lävimisoskused

6. Suhtlemisoskus - loob, hoiab ja arendab teiste inimestega usaldusväärseid ning koostööle suunatud suhteid, väljendades end selgelt ja viisakalt. Märkab enda ja teiste vajadusi, ootusi ja emotsioone ning kohandab suhtlust, toetades positiivset ja mõistvat suhtluskeskkonda.
7. Koostööoskus - seab teistega ühiselt eesmärgid ning teeb nende saavutamise nimel tõhusat koostööd, arvestades osapoolte vajaduste ja seisukohtadega.
8. Digipädevus - suhtub positiivselt digivahendite, -keskkondade ja -sisu tähenduslikku eesmärgipärasesse kasutamisse. Rakendab ja kohandab neid tõhusalt, eetilisel ja vastutustundlikult oma töös. On omandanud vajaminevad digipädevused.

B.3 Kompetentsid

B.3.1 Enesehoiu ja professionaalsuse tagamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad 1. Tervise hoidmine - hoolitseb enda vaimse, füüsilise, sotsiaalse ja emotsionaalse heaolu eest. 2. Tasakaalu hoidmine – hoolitseb enda töö- ja eraelu tasakaalu eest. 3. Karjääritee kujundamine - kujundab teadlikult enda kui õpetaja karjääriteed ja õppimist, toetudes enda professionaalse tegevuse refleksioonile. 4. Teadmiste ajakohastamine - hoiab ennast kursis valdkonna ning õpetamise-ja õppimisalaste uuenduste, teaduskirjanduse ja uuringutega. 5. Uurimusliku lähenemise rakendamine enda professionaalsuse arendamiseks - analüüsib ja täiustab enda õpetamisoskust rakendades uurimuslikku lähenemist kolleegide toel.	
Teadmised Refleksioon ja refleksioonimudelid, teadmised enesehoiust (vaimne, füüsiline, sotsiaalne, emotsionaalne), uurimistöö, sh tegevusuuringu meetodika, andmekirjaoskus ning teaduspõhise info leidmise ja hindamise oskus, õpetajatööd reguleeriv seadusandlus (õigused ja kohustused), õpetajaetika	
B.3.2 Õppijate toetamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad 1. Õppijate tundmaõppimine - õpib tundma igat õppijat ja õppijate rühma, sh nende eripärasid. 2. Suhete loomine, keskkonna kujundamine ja õppijatest hoolimine - loob õppijatega head suhted, kujundab õppimiseks turvalise ja kaasava keskkonna ning hoolib iga õppija arengust. 3. Õpetamise kavandamine ja õpetamine - kavandab õpetamist pedagoogiliselt asjatundlikult, lähtudes õppekavast. Käsitleb õppeprotsessi kui tervikut ning kohandab seda, lähtudes õppijate vanusest, võimetest, vajadustest ning vaimsest ja füüsilisest heaolust. Rakendab tervist hoidvaid tegevusi, sh aktiivseid ja liikumisega lõimitud õppetegevusi, sirutus- ja liikumispause. 4. Õppevara valimine, kohandamine, koostamine ja jagamine - valib, kohandab ja jagab õppijatele kohast õppevara, arvestades õppijate eripärasid. 5. Ainesisu käsitlemine - käsitleb ainesisu teadus- ja tõendus põhised ning tekitab aine vastu huvi ja toetab sügavat õppimist. 6. Väärtuste kujundamine ja järgimine - kujundab ja järgib koos õppijatega ühiselt kokkulepituid väärtusi. 7. Üldpädevuste arendamine - toetab õppijate üldpädevuste arengut. 8. Õppijate võimestamine - võimestab õppijaid kolleegi juhendamisel sihipäraselt ning suunab neid aktiivselt vastutust võtma oma õppimise ja arengu eest. Teadvustab stereotüüpide mõju, sh enda hoiakutes, ning väldib nende kinnistamist oma töös. 9. Tagasiside andmine ja hindamine - annab õppijatele õpirotsessi ja õpitulemuste kohta edasiviivat tagasisidet ning hindab õppijaid, kasutades sobivaid ja õppijaid kaasavaid meetodeid.	
Teadmised Psüühika toimimise alused, motivatsiooniteooriad, arengumõtteviisid, sotsiaal-emotsionaalsed oskused, üldpädevused ja nende arendamise võimalused, hindamise ja õppimist toetava tagasiside võimalused, sh andmekirjaoskus, kaasava hariduse olemus ja rakendamine, õppekavad, õppevaldkonna teadmised vastavalt haridusliigile, õpetamismeetodid ja nende valiku põhimõtted sügava õppimise toetamisel, lõimingu olemus ja rakendamine, tehnoloogia rakendamine õppimise toetamisel, õppimist ja õpetamist reguleerivad õigusaktid.	
B.3.3 Enda organisatsiooni ja selle inimestesse panustamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad 1. Eesmärkidest ja väärtustest lähtumine - juhendab organisatsiooni eesmärkidest ja väärtustest ning enda õigustest ja kohustustest. 2. Koostöö kolleegidega oma organisatsioonis - tegutseb koostöiselt ja algatab koostööd. 3. Turvaline töökeskkond - kujundab koos kolleegidega toetava ja turvalise töökeskkonna. 4. Kolleegide professionaalse arengu toetamine - toetab kolleegide professionaalset arengut, jagades metoodilisi võtteid ja õppematerjale. 5. Suhtlemine ja koostöö lapsevanematega - teeb koostööd lapsevanematega, vahetades ja vahendades teavet ning rakendades suhtlemise aluspõhimõtteid. 6. Info ja andmed organisatsioonis - töötleb infot vastutustundlikult, järgides konfidentsiaalsuse ja andmekaitse põhimõtteid, hinnates info väärtust ja mõju ning võttes vastu otsuseid selle töötlemise kohta.	
Teadmised	

Andmekaitse, konfliktide lahendamine, kollektiivne tõhusus, koostööprotsessid, kuulamisoskused, nõustamispädevus, organisatsioonikultuur, tööõigus	
B.3.4 Panustamine laiemas hariduse ökosüsteemis	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Õpetaja elukutse positiivse kuvandi kujundamine - on eeskujuks õpetaja rollis ning panustab ühiskonnas õpetajast positiivse kuvandi loomisse ja õpetajaameti väärtustamisse. 2. Pedagoogilise teadmuse levitamine ühiskonnas - teeb koostööd kohaliku tasandi avaliku ja/või erasektori organisatsioonidega. Osaleb haridusvaldkonna avalikel üritustel.	
Teadmised Haridusvaldkonna strateegilised dokumendid, meediakirjaoskus, professionaalsed võrgustikud	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	21-16062025-3.2/8k
2. Kutsestandardi koostajad	Anne Aasamets, Õpetajate Ühenduste Koostöökoda Anneli Eesmaa, Eesti Linnade ja Valdade Liit Karin Klemmer, Eesti Haridustöötajate Liit Katrin Poom-Valickis, Tallinna Ülikooli haridusteaduste instituut Kristi Tarik, Eesti Koolijuhtide Ühendus Liina Õmblus, Eesti Eripedagoogide Liit Margit Timakov, Eesti Õpetajate Liit Margus Pedaste, Tartu Ülikooli haridusteaduste instituut Rasmus Kits, Eesti Teadushuvihariduse Liit Taavi Kreitsmann, Haridus- ja Teadusministeerium Tiina Kivisalu, Eesti Lasteaednike Liit
3. Kutsestandardi kinnitaja	Hariduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	40
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	16.06.2025
6. Kutsestandard kehtib kuni	31.08.2030
7. Kutsestandardi versiooni number	8
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2342 Koolieelse lasteasutuse õpetajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Teacher, EstQF Level 6
C.3 Lisad	
Lisa 1 Õpetajate kutsestandardite võrdlus	
Lisa 2 Mõisted	